JOH. JAC. HUBER, D.

ANAT. ET CHIRURG. PROF. SEREN. LANDGR. HASS. CONSILIAR. AULIC. ET ARCHIATER. AULAE BAD. DURLAC. MEDICUS, FACULTAT. MED. PATRIAE, QUAE BASILEAE EST, COLLEGA, ACAD. CAESAR. NAT. CURIOSOR. REG. LONDIN. SOCIET. SCIENT. ATQUE HELVETICAE SODALIS.

LABORES SUOS AESTIVOS INDICIT

IISQUE

OBSERVATIONES ALIQUOT ANATOMICAS,

ALIAQUE PRAEMITTIT,

DICTU CERTE NECESSARIA.

CASSELLIS,
TYPIS HENRICI SCHMIEDT, TYPOGR. AUL.

Seria illius temporis cogitatio, quo per otium neceſſarium tranſacti ſunt dies, menſes adeo atque anni, quo praecluſum quaſi me ſentirem a palaeſtra mea, ab Auditorío Carolino, ac remotum a functione publica, ibi praeſtanda, excitavit animum meum ad invitatorium programma exarandum, ne ſolennis deſit noſtris hominibus excitatio ad inchoandos novos labores, poſt feriatos nimium multos, noſtra ut ſine culpa, ita non ſine dolore, dies, tempora. Neceſſarium, inquam, videbatur, ut claſſico velut quodam muſarum novi invitentur & convocentur chirurgiae filii: ablati cum fuerint ab impetuoſo belli fluctu plerique & diſperſi. Quos enim alumnos habuit ſeminarium noſtrum, ii in militantium auxilium abducti ſunt, cohortibus vel ambulatoriis noſocomiis admoti omnes, etiam qui ipſi ſentirent, quam indigerent adhuc praeceptis artis ſalutaribus. Sed hi quoque ſin minus gaudendi, ſolatii certe materiem nobis ſuggeſſere, quando fundatae utcunque ſpei ſigna intelleximus, de

praeſtantia atque utilitate ſtudii hujus per ipſorum quosdam vindicata. Haec ipſa opinio concepta de ſeminario noſtro chirurgico fecit, ut ipſi quoque tirones ſint abducti, non ſine vi militum, ut ſolatii ſibi eſſent atque auxilio.

Hinc ſolitudo noſtra. Scilicet non ſolis nobis querendum de bello eſt, cum, proh dolor, nulla fere germaniae, ne Europae dicam, pars gaudere felicitate illa potuerit, uti libera & intacta plane relinqueretur a gravi flagello, a belli atrocitate, pecorum non modo, terraeque fructuum vaſtatrice, ipſisque omnium ordinum hominibus, multis modis funeſta; ſed inprimis quoque vero ac certiſſimo felicitatis adjumento, ſcientiarum nempe atque ingenii culturae inimica. Quantam Haſſia noſtra plagam calamitatemque acceperit, prae adſitis proxime regionibus aliis, & quam graviter fuerit afflicta, ſatis ſuperque conſtat, ut docere id alios ſuperfluum foret, ab hoc certe loco alienum.

Illud autem monere heic intereſt: ipſa eadem belli ſervitie ac rabie incitari debere nos inprimis, quorum munus eſt ſalutaribus juvenes imbuere praeceptis artis chirurgicae, ad acrius ſeverius & nullo intermiſſo nec temporis nec ſedulitatis momento, cogitandum; alloborandum in formandis ac perficiendis viris, ſalubritate atque honore artis ſuae dignis: ne deſint in poſterum viri ab arte commendabiles, quorum opera & manuum dexteritate lacerti militum mutilati, innumerisve modis aliis laeſae corporis partes aliae reſtitui &

ſervari

ſervari caute poſſint. Novis itaque viribus & intenſis docentium nervis in tanto opere adjuvando, & in aptando ornandoque unumquemque ſuo muneri elaborandum eſt. Inprimis vero in iis exornandis ſolidaque doctrina muniendis cautio & attentio adhibenda eſt, qui praeſentium commodorum, & ſi bona ſua norint, iisque recte inſervierint, futurorum quoque blandis vinculis ſeminario chirurgico & publicae per hoc utilitati alligati & obſtricti tenentur.

Ego certe faciendum putavi, ut animi mei ſenſus, futurorumque laborum meorum rationem heic traderem, & publice ex hoc loco indicarem, quae expectari a meis praelectionibus poſſint. Per hanc vero occaſionem ſi quaedam de munere meo, de meis occupationibus, quibus per hos retro XIIX annos heic, non, ut confido equidem ſine aliquo aegrotorum ſolatio, & augmentis doctrinae functus ſum, commemorem, non indigna me praefaturum arbitror, nec invidiam aequorum judicum metuo. Et ſi alias forte invidioſa videri poſſit illa de ſe ſuisque meritis praedicatio: hoc tamen tempore excuſatione digna mihi videtur. Quis enim ſanus non probari cupiat novo Domino? quis non aliquid ſui muneris, ſuae artis illi offerre? Quod vero gratius offerri a me munus poteſt Sereniſſimo FRIDERICO noſtro, Principi Magnanimo, quam labores noſtros atque ſtudium, in propinanda auditoribus noſtris dignitate artis, neceſſitate, limitibus, verisque doctrinae, quam profiteri juſſus ſum rationibus? quos certiores habere poſſum pietatis ac devoti cultus

interpretes? His in rebus cum inferiorem nullo me homine profitear, cum certamen nullum defugiam, ſolis tamen his armis certare de maximo praemio, de Sereniſſimi Landgravii noſtri gratia promerenda, retinendaque paratus ſum. Eo vero minus hic metuendum quidquam arbitror, qui ſatis exploratum habeam, non tam magnitudine munerum moveri ſapientiſſimum Principem noſtrum quam ſimplici pietate offerentis, ut nempe nec aquam cava manu ſibi oblatam Darius quondam reſpuiſſe dicitur. Neque vero ſapientiſſimus Princeps indignabitur, ſibi exhiberi in parvo libello ſpecimen obſervationum, quas de magna ſilva earum hic proponere viſum eſt, quae obiter natae ſunt, cum CXLI mortuorum corpora in vivorum gratiam ſecare & accuratius inſpicere pro muneris ratione debui. Hac nempe ratione in primis conſulere juſſus ſum ſeminario, cujus ipſe Sereniſſimus Princeps, cum ceteris Imperii ſui partibus curam ſuſcepit benigniſſimam providentiſſimamque.

Opportunus hic locus eſt docendi eos, qui nondum ſciunt, quaenam ſit Seminarii chirurgici Caſſellani noſtri ratio & inſtitutio. Quatuor nempe recipi ſolent in illud juvenes chirurgiae, non primorum modo rudimentorum hauriendorum ſed ulterioris doctrinae cupidos & ſpe bonae frugis non deſtitutos; de quibus pertimeſcendum non eſt, fruſtraneam fore curam, in perficiendis iis adhibitam, atque ſumtus. In horum enim gratiam ſalariis ſat amplis conducti ſunt tres Medicinae Profeſſores, ad anatomiam, chirurgiam, praxin

non

non minus quam theoriam, ad easque medicinae partes quibus indigent boni chirurgi, ſedulo, diſtincte & accommodata auditoribus ratione docendas: ne deſint patriae viri e juvenibus parati, omni artis ambitu exornati, digni tandem aeſtimandi, qui tuto, cum bona certe ſpe admoveri cohortibus, oppidanis, aliisve muneribus publicis poſſint. Apud nos etiam more omnium ſcholarum, ſcilicet bonarum adhiberi ſolet cautio, ne putent auditores, omnes hic tractari propriasque medicinae partes, ſeriis potius admonitionibus, quoties fert occaſio, contra pravam præſumtionem ſolent muniri; & illud ſerio inculcari eorum animis, abſtinendum caute eſſe chirurgis, qui nihil ſint niſi chirurgi, qui latos medicinae campos non emenſi ſint, ab omni curationum internarum, a medico non directarum genere, ne deſtituti artis praeceptis opus ſuſcipiant, quo recte defungi non poſſint, damna inferre irreparabilia nimis facile poſſint. Quî enim aliter fiat, ſiquidem ne verbum quidem proferri ſoleat in auditoriis Chirurgicis de ſtatu hominis perfecto; de vera corporis ac vitae illius oeconomia, ut fundamento omnis artis ſalutaris; de morborum genere, multiplicitate & varietate nihil; nec de dignoſcendi eos & dijudicandi ratione; neque de cauſis, ſymptomatibus, univerſaque eorum natura; ac medendi ratione, e penu pharmaceuticae ac diaeteticae haurienda; nihil de tuenda, ſervanda, ac, quoad datum eſt hominum curae, prolonganda valetudine. Deſtituti his omnibus requiſitis, vero medico ſumme neceſſariis, iisque nec meditando ſolum minus etiam ſomniando, ipſamve ingenii ac functionum noſtrarum arcem trepanando,

nando, obligandove partes corporis humani externas, unquam acquirendis, praemoneri apud nos ſolent, ne aliorum meſſi falcem impudenter immittant, indeque vituperii maculam potius quam bonam famam artisque ac doctrinae laudem referant, apud eos certe, qui digni judicantur ac aequi rerum aeſtimatores: de plebis enim, hoc eſt hominum inſcitia laborantium, vel turpi factione aut lucri aviditate ductorum perverſa quaevis laudandi, & de rebus, quas ignorant judicandi more, ſermo hic non eſt. Verbo oſtenditur noſtris, aegrotos opera eorum minime indigere, quibus vix de nomine nota ſint phyſiologia, pathologia, noſologia, ſemejotica, hygiene, therapeutica. e. q. s. h. g. a.

Ceterum nec deſunt opportunitates, inſtruendis auditoribus noſtris ac perpoliendis, ſi bonis ſuis frui velint, aptiſſimae: ut parvum illud quidem, quia initium tantum & ſpecimen tentabatur, utile tamen pluribus rebus Noſocomium, ex Wilhelmi noſtri Sereniſſimi, quem boni omnes modo lugent, ſemper amabunt, munificentia ac amore in ſubditos natum, ad recipiendos perpetuo quatuor homines, difficili aegritudine laborantes, vel vi externa graviter afflictos, chirurgicis ita dictis cardinalibus operationibus, ut trepanatione, amputatione, vel cura praecipua manuum alia, ac celeri auxilio indigentes aptatum. Manu ita ad lectum duci ſolent in ſeminarium recepti, ut ex ore chirurgi, cui cura Noſodochii illius tradita eſt, dexterrimi, aut medici, vel prout res exigit, ex utriusque ſententia intelligant, quid tutius in re ancipiti agendum ſit,

celerem

celerem malo exigente operam; ad ipſam quoque haud raro, quoad licet, manuum applicationem admiſſi. Annuis inſuper ſtipendiis, ad acuendum animi in artis profectus ſtudium incitantur. Lege tamen ſimul cautum eſt, uti tanto beneficio indigni aeſtimentur, & eliminationis macula, ſibimetipſis tum imputanda notentur, qui ſedulitate ſua, attentione, cautave praeceptorum receptione ac imitatione, recte frui atque uti indulgentia illa Principis & providentia vere paterna non ſtudent.

Ampliſſimi & patuli vobis erunt, Auditores ſuaviſſimi, fontes artis; nemo veſtrum cupiditatem & alacritatem docentium deſiderabit. Utinam modo lugenda non eſſet honorati & cari nobis Collegae Wagneri, de univerſo ſalutaris artis ambitu & inprimis quoque de chirurgia, non voce modo docenda, ſed, quod rarius eſt, operatione & manibus demonſtranda, optime meriti, mors praematura, viduae jam & pignoribus conjugii fatalis, quos divinae providentiae commendamus. Vobis, o noſtri, diſcendi opportunitates non deerunt, modo ipſi tempori & commodis veſtris ſerviatis.

Docere mihi incumbit ſecandi cadavera methodum, & offerre oculis veſtris ſtructuram humani corporis, pro ſexu, varioque aetatis ac perfectionis gradu variam, tum ordinariam, tum ſubinde declinantem ab archetypo, prouti caſus tulerint: meum eſt de vero partium uſu & functione ſolicite agere, praeter omnem tamen controverſiarum ac litium, numero plurium ad-

miſtio-

miſtionem, qui non tam artis prolixitati ac gravitati, quam excipientibus dicta mea ſermonem ſim accommodaturus. Solidarum corporis humani partium demonſtrationes aeſtivis praelectionibus deſtinatae ſunt. Impoſitum mihi inſuper eſt, aliqua impertire quoque vos chirurgiae parte, practica nempe, ut doceam qua cautione in noſcendis vitiis, quae dicuntur chirurgica, ſeu externis opus ſit, & quem in modum eadem curanda ſint.

Etiam hic haud raro commode accidit, uti & de cura interna, vere medica non nullae interponi animadverſiones atque cautelae poſſint. Et hoc lubens data opportunitate praeſtare ſoleo, probe tamen & ſerio inculcans, quod paulo ante monui, non temere a Chirurgo, qui nihil ſit niſi Chirurgus, ſuſcipiendam eſſe curationem internam, ſed medicis magis proprie dictis relinquendam, niſi quando praecluſum ſe penitus ſciat chirurgus a medico vel advocando vel certe conſulendo: ne inde forte catalogum rerum, quae dicuntur non naturales, augere potius, quam utilem ſe praeſtare laboranti videatur; injuriisve aeris pejorem ſe prodere, perverſe tractatis aegrotis: qua de re exempla praeſtant voto & fide longe plura. Non inopia negotii, (habeo enim quod agam & ſatagam) nec invidia, ſed amore hominum, qui medicum vel maxime decet, & reipublicae ac muneris cauſa facere non poſſum, quin per hanc occaſionem publice etiam ſententiam dicam, de peſtiferis varii generis medicaſtris, ſalutarem artem injuſto titulo & obtentu exercentibus, quos ferri ipſos, letiſe-

letiferasve eorum curationes, latrocinia fere dixiſſem, impium pene eſt, certe indecorum & noxium in urbe, a longo jam aevo multifariarum artium quoque ac ſcientiarum ſplendore & documentis celebri. De chirurgis modo dixi, qui tamen medicinae partem antiquiſſimam, & maxime, in bello praeſertim neceſſariam, honorificamque merito ſuo exercent: affines ſunt his pharmacopolae, qui & ipſi tamen hinc inde de praeceptis medicinae aliquid arripiendi occaſionem habent: utrumque genus in gravi peccandi, homicidiique adeo periculo verſari ajo, ſi ſuos extra terminos progrediantur. Sed quid ſibi volunt homines, cum ad medicinam ſibi ſuisve faciendam adhibent pecudum paſtores, balneatores, carnifices, angue omni pejores, ab aegrotantium lectis ut lege ita, ſi haec non ſatis valeat, poena removendos. Sed regerere homines audio, de ſuo agi corio, ideoque optionem eſſe aegroto unicuique relinquendam; imperio fiduciam non procurari; dubiis implicitam eſſe adhuc ipſam artem medicam innumeris; diſſenſum in una eademque re atque diſcrepantiam, diverſas ſubinde toto coelo, & vix concipiendas ſententias atque curationes obſervari medicorum, etiam in celebritate quadam & fama verſantium; & quae ſunt hoc genus ratiociniorum alia.

Fatendum eſt ac dolendum, ſimpliciter iſta negari non poſſe. Sed eſt tamen quod reſpondeamus: illud primum, ſcientiarum ac doctrinarum nullam eſſe, quae non admittat diſcrepantiam in tanta hominum turba, genio, ingenio, cognitione, aequitate, conceptu

idearum, morumque diverſitate variantium. Et quis neſcit, quantum ipſe circa religiones diſſenſus valeat in ſuadendis malis, quantum Theologi? quantum diſputetur de jure, de aequitate; quam diverſae & pugnantes adeo prodeant in re eadem ſententiae ac deciſiones, alias aliae evertentes, judicia decidentium e directo ſubinde ſibi obvertentia; & ſic in philoſophia; & in univerſa hominum prudentia & inclinationibus; in caſtris, vallis, oppugnaculis, aggeribus conſtruendis, in exercitu inſtruendo, dirigendo, in pugnando, in oppugnando & defendendo. Et quis diſcrepantium ſententiarum argumenta enarrare omnia poſſet, numero capitum fere aequalia: quibus tamen ſervari ordinem rerum & regi, in comperto eſt. Non ergo mirum, ſi in tanta rerum diſcrepantia in obſcuro ipſe quoque ſubinde verſetur medicus, ubi ad unam formulam & conſentientia praecepta non magis adſtringi poſſunt, quae de morborum cauſa & natura, de agendi medicamentorum modo, quam quae docentur in theologia, in jure, in rebus humanis aliis. Quid mirum, inquam, ſi in re minus evidenti & digitis non palpabili, ob id ipſum cautionis, prudentiae & ſcientiae plus exigente, ſuſpenſo ſubinde animo incedere cogatur medicus, & diverſum ſentiat ab aliis, vel & hallucinando adeo cautior longa tandem fiat experientia, probe inſtituta & confirmata.

Habere fundamentum hanc inconſtantiam, has ſenſuum noſtrorum ac cogitationum vices in ipſa conditione hominum, in comperto quoque eſt, & exempla

pla ſatis produnt, ſi provocare ad ea libeat quae in quotidiana obſervamus vita, ubi nec moribus ſemper iisdem, nec elegantiis, nec eruditione, nec prudentia nec honeſtate adeo eadem uti homines videmus. Ita nec in ipſa quoque vitalitatis noſtrae ac perennitatis ejus, nec in ſenſationum ac ſenſibilitatum ratione formanda ac conſervanda, conſtantem plane ſe nobis provida rerum gubernatrix eandemque ſemper oſtendit: quum ſit quidem ordo rerum certis accommodatus adſtrictusque regulis, ſed noſtri idem judicii ac perſpicuitatis imbecillitati non ſemper ſatis pervius. An ideo Natura in jus vocanda, id eſt conſilium divinum accuſandum quaſi eſt? & quemnam tum adibimus judicem? Peſſime ac impie ſummi numinis voluntatem & in ſtabiliendo rerum ordine ſagacitatem interpretaretur, ſi quis forte ob perpetuam rerum quarundam ambiguitatem agnoſcere verae ſalutis cum in divinis rebus tum in humanis ancoram vellet nullam: vel & ratione unum quemque ſua, ut actionum & ſalutis rectrice uti indijudicandis rebus nollet. Ex comparata demum ſibi vera rerum cognitione pares fieri homines ſcimus, ad ponderanda & comparanda cum malis bona, & ad perpendenda rite omnia: & ſeligendis his, illis rejiciendis tandem aptiores; ſicque in vindicanda ſibi ſua prae creatis omnibus aliis praecellentia reddi magis ſemper felices, Deoque & hominibus gratiores, & a ſcopo creationis ſuae minus declinantes.

Caecam nobis fingunt quidem poetarum ingenia fortunam, obligatisque oculis munera ſua projicien-

tem: Nullibi autem eundem in modum procedentem videmus prudentiam aut artis cujusque facultatem. Elaborandum unicuique, qui vel ſibi utilis eſſe vel aliis velit, velle autem nemo non debet, in acquirendis bonis moribus, prudentia, eruditione, vi experimentorum & periculorum firmanda omnia, quo abripi ſe a rerum inconſtantia ac dubio coeptorum exitu non patiatur, ſed honores vitae, unusquisque ſuo generi proprios tueri, & augere ſtrenue ſemper cupiat. Ita in vita communi ideae rerum adaequatae, deliberationes, judicia, cautiones, tutiſſimi ſunt actionum noſtrarum rectores, ne male conſulat quisquam commodis ac deſideriis ſuis.

Ultra fere hujus libelli conſilium amore hominum evectus, jam breviter & quam aperte potero dicam, quorſum omnis haec diſputatio pertineat. Nemo ſanae mentis compos, aut non ſomnians, ſutorem adit, quando capillamento indiget; non ſartorem, non foſſorem, non pharmacopolam, ſi quis ſit teleſcopiorum, picturarum, ſaltationumve cupidus; non fora judiciaria ad ſuavem audiendam inſtrumentorum harmoniam; non judaeos, farciminum eſuriens; & q. ſ. h. g. a. In hisce rebus, ubi de palato demulcendo, de faſtu, ornatu, ſenſibusve noſtris deliniendis agitur, cautionem omnem homines adhibere videmus, quo optima quaevis acquirantur, e longinquo ſubinde magna ſumtuum impenſa, magnis moleſtiis ac periculis adeo procuranda. Quid ergo ſentiendum, quando aegrotantem aut adſtantes, & de vita eorum ſolicitos ſolatium quaerere a

ſuillo-

ſuillorum, aliorumve pecudum paſtore videmus, vel balneatorem adire: quando merum pharmacopolam, aut chirurgum ſolius artis ſuae, ſi modo hujus peritum conſuli videmus, cum in diſcrimine haeret valetudo, ubi intus latentia vitia cognoſcere, dijudicare ac rite iis mederi oportet; cum honeſti patris familias aut matris plurium infantum valetudo in praecipiti verſatur; cum in ſervando capite, rei publicae utiliſſimo, omnis cura requiritur; & quae allegari heic notabilia vel perſonarum pondere vel morbi gravitate exempla poſſent alia!

Uno ore cives omnes conſentire in eo intelligimus ex conſuetudine ſcilicet & familiari confabulatione: nihil eſſe valetudine carius, auro nulli poſtponendam; ſpectabilem in civitate locum & praeſtantiam veris medicis, divinum munus, valetudinem regentibus non invidentes: Et tamen tam perverſa ratione pericula evitare, ac valetudini inſervire aegrotos haud raro, conſtat, divino muneri illo male conſulentes, quando in corrigendo illo aut reſtituendo devios ire videmus, etiam qui conficti ſunt de praecellentia veri medici, & inſtar agere hominum vino, aliave re ſenſus ſuos offuſcantium. Quantum enim valeant in illis turbandis hinc intempeſtivus favor, hinc odium aut avaritia, hinc credulitas, hinc fiduciae in res a Deo ordinatas (ſic enim vocant medicinam legitimam) defectus, propter quae medicis, providentiae principum illos conſtituentium, ſuaeque adeo ſaluti hinc pendenti repugnare malunt, quam verum agnoſcere rerum ordinem, fugere nemi-

neminem, qui attendere velit poteſt. Triſtia inprimis ea ſunt perverſi ſenſus exempla, quando medicos, in nutrienda, blande fovenda, conſervanda & reſtituenda machina ſolicitos, verbo in dirigenda ac reſtituenda valetudine ſedulo laborantes accuſare ſolent imperiti, quumprimum ſpe recuperandi priſtini roboris deſtitutos ſe percipiunt: ac ſi vana eſſet aeterna illa lex divina, quae flagella peccatorum credere nos jubet tot morborum genera, periculo raro omni deſtituta, & quorum vi expoſita eſt aetas omnis, robur, dignitas. Cum divina potius expoſtulandum eſſet providentia quam cum medico, quando vim mortis vi remediorum etiam ſeleCtiſſimorum majorem experimur ſingulos per dies.

Ruſticis plebive infimae condonanda ſunt neglectae valetudinis crimina, totidem ignorantiae, feſtinationum, ſuperſtitionum aut imaginariorum faſcinorum indicia, aut defectus adeo commodae facultatis conſulendi virum, artis ſalutaris peritum. Quid autem moveat viros graves alioquin, a bonorum morum fonte, a divinarum legum cultu non alienos, qui poterant pſeudomedicarum curationum exemplis triſtibus non minus quam luculentiſſimis ac frequentiſſimis alia doceri, ut medicaſtros tamen potius quam probatos medicos adeant, divinare nolim, nec ſi intelligam, temere patefacere.

Paterna cura viri, a communi ſenſu & vulgari doctrina non deſtituti filium, Hippocraticae arti dicatum, aberrare ad hauriendam ex Juſtiniani fontibus eruditionem

tionem medicam nunquam ſinet, neglectis medicis, & ne quidem ad phyſicam generalem modo docentes philoſophos, quando quidem veram corporis humani oeconomiam intelligere, & omnem ſtructurae ac functionum ambitum cupit filium ſuum, quem ideo phyſiologo potius, in arte ſecandi exercitato committet. Phyſici cum phyſiologo comparationem de induſtria poſui, quo accedamus propius paulum ad artium confinia, & eluceſcat evidentius magnum quod bonos etiam Chirurgos inter pharmacopolasque ſuae artis peritos, atque inter medicos proprie ita dictos diſcrimen intercedit.

Hac vulgari ſententia: Fac tua, quae tua ſunt, caetera linque Deo, finem impoſuiſſe huic diſputationi, & liberaſſe ſic animam, opportunum erit, ne moleſtia potius quibusdam lectoribus, quam commodi quid ex ulteriori argumenti tractatione naſcatur. Nemo non Magnatum, civium, ruſticorum tutiſſimus ibit, a conſcientiae certe morſu liber, qui quod ſuum eſt fecerit. Et quis placide acquieſcere in omni rerum eventu, ac tutus in divina providentia omne per aevum nollet? medius ceteroqui inter ſumma rerum diſcrimina, dubios exitus eorum etiam, quae certa ſatis videntur atque inconſtantiam rerum humanarum ſe verſari cogitans. Nempe eadem ratio ſervanda eſt in educandis liberis, in perficiendis iis, futuro muneri, artificio, ſcientiae &c. admovendis, matrimonio jungendis, in bonis acquirendis, in iis ac honoribus tuendis, in publica ſalute, in privata procuranda, & q. ſ. h g. a. Quis igitur

tur poſtulare poteſt, ut alia ac diverſa ratione in ſervanda & tuenda valetudine procedatur, ſine qua nec reliqua, quae modo diximus, nec obtineri, nec dulcia ſatis eſſe nobis poſſunt.

Verum enim vero ſatis eſt querelarum ac ſententiarum: ſpe potius optima erigendus & reficiendus eſt animus, futurum, ut ſuus honos habeatur in poſterum, ſicut unicuique bonae arti, ſcientiae ac artificio, ita ſalutari quoque, pro qua diſputandum mihi putavi & pugnandum, arti. In eo jam felicitatis gradu res noſtrae ſunt conſtitutae, ut Magnanimum venerari Reſtauratorem univerſo collegio carolino, ſeminario chirurgico, & omnis generis doctrinae liceat. Sereniſſimus Fridericus noſter felicis auſpicia imperii totidem cum dederit, quot edicta promulgavit amoris omnia & pietatis in ſuos cives, paternique animi effectus & ſpecimina, inter curas bellicas praeſertim, quas praeſens rerum conditio facit neceſſarias, Muſas etiam noſtras reſpexit propitius: Carolinum Collegium, & quidquid annexum illi jam eſt, vel annecti commode poteſt, ſua cura dignatus eſt: Splendidum inde, quia unum, corpus formari jubet, novis, ampliſſimis iisdem emolumentis ac commodis exornandum ſuſcepit; ſignum ad optime ſperandum de hac etiam parte reipublicae erexit.

Faxit Deus uti curis optimi Principis & magnificae animi propoſitioni felix reſpondeat effectus; uti hoc vigore corporis, hac alacritate animi conſtanter utens, divinoque praeſidio tutus, longum per aevum ſui populi amore

amore & veneratione ita fruatur, ut relinquatur dubium, magisne ſuos ipſe amet, an ab illis ametur, felicioresne illi ſint tali principe, an tali ipſe Sereniſſimus Princeps populo. Amet ipſum populus ſuus, populum ipſe, utrosque Deus. Audi, Bone Deus, pia vota! Da pacem, Domine, Domino noſtro, & per illum longam patriae felicitatem.

* * *

Inſequuntur nunc obſervationes aliquot ex adverſariis meis, ſeu demonſtrationibus anatomicis, in hocce Illuſtris Collegii Carolini auditorio factis deſumtae. E tribus corporis noſtri cavitatibus laudandas ſelegi particulas aliquas, quibus ſtructura, a vulgari recedens exhibeatur vel frequens ab extraordinaria diſtinguatur ac firmetur.

IN CEREBRO.

Cerebrum, moliſſimam ac pulpoſam quaſi, quoad ſenſus ſc. hebetes noſtros, ſtructuram referens, re autem vera totum vaſculoſum, continua ſerie nervis miniſtrans, & ſpiritum roremve quemcunque ſubtiliſſimum penetrantiſſimum ac vi ſua potentiſſimum ſuppeditans oeconomiae corporis humani, ſuas quoque habet declinationes ac vitia, haud raro quam longiſſime a molli habitu ſuo remota. Ita Cadaver pueri 3. annorum, tabe conſumti tumorem in cerebro aluit durum, glanduloſum quaſi, qui certe univerſo habitu ſuo, colore, ac duritie recedere non videbatur a vera glandu-

larum conglobatarum colli, maxime vero qualem bronchiales infarctae referre ſolent, natura. Hac ipſa cum bronchialibus ejusdem cadaverculi ſimilitudine impediebar, quo minus ad cyſticos, quorum tamen vix diſcrepantem referebat indolem, ablegaretur tumores, ſteatomatoſos. Quem *C. Bauhinus* *) anno 1582. animadvertit tumorem, a noſtri indole vix puto recedentem, certe nec loco, quem tenebat, nec duritie, ſcirrhoſum vocavit, & ita glanduloſae annumeraſſe videtur cerebri naturam. Nolit tamen quis ex hoc habitu glanduloſo argumentari, moneo, ac ſi ad glanduloſam cerebri ſtructuram cum Malpighio accedere mallem, quam ad vaſculoſam, cui inmiscendi me liti animus non eſt: minime inſuper ignorans, quam ſint fallaciis haud raro involuta argumenta, a ſtatu partium corporis noſtri praeternaturali & vere morboſo ſumta. Quanquam nec alterum hoc negari queat, plus ſemel erutam quaſi & denudatam fuiſſe ex morboſa veram particularum indolem. Ita enim, ne aliis immorer, e longinquo petendis exemplis, ea ipſa adeo glandularum natura, habitus & praeſentia ipſa infarctu demum fiunt oculis patentiora, iis certe in locis, ubi dubitare fere de earum exiſtentia liceret. v. gr. in meſenterio, collo, circa bronchia, & arcum aortae, plexum choroiden &c. At tumor noſter, qualem mox dixi, mediam medulloſam tenebat Cerebri ſubſtantiam hemisphaerii ſiniſtri, corticem inter atque ventriculum ſui lateris magnum ſitus; & ipſum fere attingebat ventriculum, inſitumque ipſi plexum, vaſculoſo-

*) *Theatr. Anatom.* L. III. C. 12.

loſo - glandulosum, choroiden. Magnitudine nucem avellanam, duritie vero mollem glandulam referebat, ſic tamen ut detegi in illa quidquam glanduloſi, carnoſi aut rubentis non poſſet: & tamen ſuae involvi videbatur cuti. Nucleus, nam tenuis quaſi cortex aderat, ſubduriusculus boni puris inſtar ſe habebat. Univerſum vero corpus ſubdurum erat, globoſum, coloris ex ſuſco albeſcentis, omni pediculo deſtitutum. Ambitus ejus medulloſus circumcirca ſubluteo colore ad dimidii digiti craſſitiem erat perfuſus. Proxime vero in lutea quaſi pulpa jacebat globus noſter. Sicuti univerſus cerebri habitus ſingulari praeditus eſt ſtructura, a reliquis corporis noſtri partibus valde recedente, ita quoque tumor iſte a carne omni, a vero pure, a cyſticis tumoribus, a glanduloſa aeque ac calculoſa multum diſcrepabat. Exemtus globulus atque per medium reſciſſus aequaliter, extima cuticula tenui excepta, ſubdurus erat atque coloratus. In genere agnoſcendum & fatendum heic eſt, cum *I. B. Fantonio.* *) Eſſe Cerebrum partem hominis, cujus obſcura adhuc ſtructura, obſcuriores morbi, obſcuriſſimae functiones, perpetim philoſophorum atque medicorum torquebunt ingenia.

De ſepimento illo cerebri, quod lucidum audit ſeu pellucidum, cujus ope interior profundior atque anterior hemiſphaeriorum pars, ventriculis majoribus ſeu anterioribus interpoſita in duas quoque diſſepi-

 tur

*) In Scholio obſervation, anatom, medicarum XXXV.

tur, quid cadavera diverſae valde aetatis, feminae ſcilicet LXXII annorum atque puellae XXVII menſium obtulerint, dicere eo magis intererit, cum diſcrepantes valde ſint de ſimplici deque lamelloſo ejus habitu, de cavitate, atque de contento ejus ſententiae Anatomicorum. Solidius enim quidquam affirmari de ordinaria partium corporis humani ſtructura vix licet his, quae a diverſo aetatis ac perfectionis gradu ſuppeditantur, inter ſe tamen convenientia: Sit quamvis & in iis quoque particulis determinandis cautio omnis adhibenda, ubi pro diverſa functionum a diverſis vitae noſtrae periodis pendentium ratione, vel nullae ſunt, vel non evidentes, flaccidae, evaneſcentes, in alias mutatae, aut denuo prodeuntes. Feciſſe rei vel inconſtantiam & variabilitatem, vel ipſam particulae mollitiem, videtur, ut diſcrepare tantum Proſectores de ſepti illius vera natura videamus, vel potius ut velut traducem acceperit alius ab alio deſcriptionem, non ſatis caute adhibita ulteriori inquiſitione, ex ipſis cadaverum inſpectionibus facta. Adeſſe, ſit quamvis mollis valde ac tenuis cerebri illa particula, *Galeno* *) jam & nemini non veterum anatomicorum innotuit: illud autem varietatis vel obſcuritatis potius habere deſcriptiones videntur, uti in promptu non ſemper ſit eruere, quamnam corporis calloſi, fornicis ſeu camerati corporis portiunculam intelligi velint. Quam itaque ſit facile, permiſcere particulas, non modo contiguas, ſed continuas adeo, nulla linea,

*) Anatom, adminiſtration, L, 9, C, 3,

linea, nec prominentia ulla diſtinctas, nemo non intelliget: Nihil cum ſit aliud ſeptum noſtrum, niſi pars vere medulloſa, *) uno ductu cum fornice atque cum corpore calloſo (hujus enim pars eſt) continuata; ſola pelluciditate ſua apud eos certe, quibus latuit cavitas conſiderabilis, & a dictis particulis, maxime a fornice ſeu camerato corpore (de quo diſputavit jam *Galenus* **) probe diſtinguenda. Nemo temere in legendis anatomicis, aevo primis, ipſum corpus cameratum cum cameris, ita enim ventriculos *Carpus* ***) inſignivit, confundet. In eo conſentire jam omnes videmus, quod diaphanam intellectam velint medullae portiunculam, anterioribus ventriculis interpoſitam, ſplendentem adeo & ſpecularem, quando luci opponitur. At omni iſta, quam diximus, particularum ambiguitate ac mollitie impediri illa magni *Veſalii* ſecandi cadavera & caute literis quoque ac iconibus tradendi aliis dexteritas non potuit, quo minus icone ſeptum quoque illud exprimeret. †) Eſt quidem

 juſto

*) Qua re *Columbus* de re anatom. L. VIII. C. 1. p. 192. motus ſit, ut dicat: aliud nihil eſſe ſeptum illud, quam tenuem cerebri membranam, hoc loco duplicem, difficile eſt ad dicendum, niſi forte eadem contradicendi Veſalio cupiditate inductus fuerit, qua notare Galenum Veſalius ſtuduit.

**) Loco citato L. IX. C. 4. vid. inſuper *Spigelium* de hum. corp. fabr L. X. C. 4. & *C. Bauhin.* l. c. cap. 13.

***) In Mundin. p. 334. b. ubi cavernas quoque vocat illos, cellulas atque thalamos.

†) In Epitome figura muſculor. quarta inter G. & I. longum nimis refert; in magno dein opere ſuo de H. C. fabrica 7. Lib. fig. 5. X. X. breviorem dedit; & forte, quoad ipſum preciſe locum melior fuiſſet figura ea, quam rejeciſſe ſe, ait p. 760.

juſto nimium poſteriora verſus locatum: bonam tamen agnoviſſe eam inſequentium anatomicorum plurimos, inde inprimis patet, quod mutuatam, uti & de ceteris facere figuris Veſalianis, propagarunt quaſi, & aliis tradiderunt. Suo dein loco (propius enim progrediendo in deſcriptione ad verum habitum eſt accedendum) figura exhibitum reliquit *Jul. Caſſerius* *) ſat eleganti, ſpeculum *a Spigelio* vocatum. Subſiſtere in Caſſerii figura poſſemus, eleganter & praeciſe cum naturam referat, & tanti vix ſit, profundius deſcendere in hiſtoriam anatomicam, ne in pejores, qualem verbi gratia *Highmorus* **) fictam dedit, incidamus. At praeteriiſſe *Euſtachium*, injurium fere eſſet in aevum ejus atque in Viri in re anatomica praecellentiam: locum certe, ſi non ipſum ſeptum indicare voluiſſe videtur in Tab. XVII. fig. III. anguſto ſpatio illo priori, ventriculis anterioribus intercepto. Cum vero magis interſit auditorii noſtri, auctorem excitaſſe, cujus copia pluribus ſit, conſulant ii *Th. Bartholini* ***) figuram, ſat belle naturam exprimentem. Haec ad figuras. A priorum dein ſententia receſſiſſe & dubitaſſe de ſimplicitate ſepti videtur civis meus, *C. Bauhinus*, quando dicit †) „tenuis licet ſit, ſimplex tamen non eſt„ addit inſuper „medio tuberculum quoddam

*) Vid. apud *Spigelium* de hum. corp. fabr. L. X. C. 4. fig. I. E.
**) Corp. hum. diſquiſ. anat. p. 211.
***) Anátom. renov. p. 481. f. 3. G.
†) l. c. in fine Cap. XII. L. III. non cum Columbo mox laudato faciens, ſed eandem cum cerebro ſubſtantiam ſepto tribuens,

dam inſtar lineae obtinet„ an illo & cavulum adeo aliquod intellectum velit, ſuſpicari vix licet, cum nec Veſalius, a quo mutuata eſt figura, mentionem ejus ullam facit. Primus autem, hiatus ope diremtum in duas partes tradidit *Fr. Sylvius* *) qui caſu incidiſſe ſe in veram hanc ſepti naturam ait. Brevia cum ſint verba ejus, ipſa apponam„ Corpus calloſum, ubi in ſeptum pellucidum incipit attenuari, *Hiatum* habere, ipſum etiam ſeptum quamvis tenuiſſimum in partes duas nonnunquam dirimentem, cum admiratione, ante annum caſu obſervavimus, & ſpectatoribus noſtris demonſtravimus jam aliquoties.„ Et cavitatem dein figura adeo exprimi curavit, *Vieuſſenius*, **) parvam dicens illam anteriora tenentem, cui haud raro pellucidam ineſſe aquam, monuit. *Winslovius* dein non lamellam modo duplicem eleganter deſcripſit atque cavitatem ejus, ***) ſed & inſuper tenuem adeſſe membranam lamellarum latera tegentem, †) non tamen conſtantem aſſerit dehiscentiam lamellarum, & ſerum, bene, non ſemper tribuit cavitati. Simpliciter vero recepta nondum videtur cavitas ſepti, cum ſilere alios illam videmus: ita *Drachius*, ††) & *Cheſeldenius*, †††) civem ſuum *Ridleyum*, *) de ſtructura cerebri optime meritum, ſecuti

*) Diſputat. Medic. IV. §. XIII.
**) Neurograph. L. I. C. XI. Tab. VI.
***) Expoſit. Anat. Tr. de la Tête §. 68.
†) ib. §. 90.
††) Antropol. nova Vol II. p. 275. nihil de laminis quidem dicens.
†††) The anatom. of the hum. Bod. qui p. 222. tenuem modo membranam dicit ſeptum lucidum.
*) The Anatom, of the Brain p. 120.

ſecuti non ſunt: qui tamen conſtanter duplicem vidiſſe ſe ejus laminam aſſerit, & pluries aquam intercipientem. Oblongam dicit eam *Heiſterus*. *) Contra vero a formae (quae, ut quod res eſt, dicam, eadem in omnibus non exhibetur cadaveribus) inconſtantia motus Illuſtris *Hallerus* **) anonymam caveam vocare maluit, cautus in hac quoque re ac fidus Phyſiologus. Sepius quidem, non vero ſemper adeſſe cavum putat *Lieutaud*, ***) parvae fabae excipiendae capax. *Santorinus* vero de induſtria adeo evertere omnem de cavitate illa doctrinam & autopſiam conatur; ne rimulam quidem admittens, incautae Proſectorum tractationi eam unice tribuens †). Claſſicorum hos certe excitaſſe Auctores ſatis erit, tantum vero pertinere putabam ad illuſtrandam circa ſeptum illud diſcrepantiam: quo intelligatur propius quid praeſtitum ſit circa laminas, & interſtitium harum, in quibus omnis hodie verſatur diſputatio: Situs cum ſit notiſſimus & conſtans. His jam ſubjungenda deſcriptio noſtra ſeu obſervatio.

Remota maxima hemisphaeriorum cerebri mole, laterali aeque ac altiori, ſolo calloſo corpore cum centro ovali ſervato, & uno primum lateralium ventriculorum ab extima parte ſui denudato, ſeptum illud, de quo ſermo eſt, ſtatim, levato paululum cauta manu calloſo corpore, in conſpectum prodit; figura utcunque

*) Compend. anat. §. 270.
**) Phyſiolog. prim. lin. §. 363.
***) Eſſais anatomiq. p. 391.
†) Obſervat. Anat. Cap. III. §. VI.

que rotundula, magnitudine pollicaris unguis, vix paululum retro priorem ventriculi arcuatum extenuatumque apicem incipiens; (Ipſos enim ventriculorum anteriorum cornuatos limites exteriores aeque, poſteriores, ac anteriores longius magis reperi protenſos, & in tenuiores deſinere apices animadverti, quam tradi alias ſolent:) & aperto altero quoque ventriculo manifeſte magis limitatum erat: primo intuitu iſto ſimplicem laminam medulloſam referens, ipſa ex pelluciditate ſua conceptam. Eſſe autem vere duas laminas cauta manus docet, quando nempe ſolidiore, id eſt firmiore univerſi cerebri conſiſtentia, quam non omnia offerunt cadavera, adjuvatur Proſectoris dexteritas. Et tum demum ſemota lamina una, (quod in utroque cadaverum noſtrorum, de quibus inprimis ſermonem heic eſſe ſupra monui, efficere licuit:) altera quoque facta eſt evidentior: uti dubitare vix liceret de tenuiſſima membranula, obducente laminarum externam aeque ac interiorem faciem, ad oculum quamvis demonſtrare eam auditorio, non phyſiologico ſed chirurgico inſervienti datum mihi non erat. Cavitatis autem demonſtratio manifeſta erat: ut ne quidem de figura ejus difficultas remaneret: nempe priora verſus acuminata erat, cito ſatis amplior facta in verticali directione ſua, verſus poſteriora autem vergens longius procedebat, antequam ad angulum conflueret anguſtiſſimum; perpendiculariter ampla erat, diametro vix ultra lineam lata. Hoc ex cadaverculo puellae duorum & quod excedit annorum. In cadavere feminae LXXII. annorum diſtinctae quoque aderant laminae & cavum,

iis incluſum: magis autem recedere ab acuminata figura videbatur, rotundiori propius accedens. Nec forte derogari inde aliquid oeconomiae corporis noſtri poterit, ſi pro more aliarum cavitatum, aut ventriculorum cerebri, proprie ſic dictorum, vel acuminata ipſa quoque haec ſit ſubinde, vel & paulum obtuſior. In priori horum cadaverum ſero non onuſtum reperi cavum illud: denuo cum ventriculis cerebri commode comparandum, qui vix udi obſervari ordinario ſolent, ex malo demum cerebri habitu, per lymphae abundantiam contracto, aquam ſubinde continentes.

IN THORACE.

Ipſas prius cavitates pectoris praeciſius determinare juvabit, quam inſitarum illis particularum animadverſiones tradere: ne dubium relinquatur de ſitu partium, in hoc enim caute tradendo intereſſe Auditorum meorum magis arbitror, quam de fibrillula aliqua, de ramulo exili vaſculoſo variante ſolicitum nimis ſe oſtendere; quanquam & haec quoque phyſiologo ſint ſcitu neceſſaria. De ſitu igitur partium deve directione ac proximitate, quoad licebit, prius conſtituendum. Receptam pectoris in duo cava, pleurae ſeu potius duarum pleurarum miniſterio ſejunctionem turbare nolo, mallem autem non ſolis pulmonibus ſed reliquis etiam quae in univerſo ſunt thorace, partibus ſuos aſſignare loculos, ne forte & aliis, certe non auditoribus meis confuſa naſcatur partium inibi contentarum idea; & alii quoque, ſi velint, intelligant, qualem in demonſtrandis

cada-

cadaveribus ſervare ſoleam rationem atque methodum. Ita pectoris cavum cum abdominali primum comparandum dico, alia cum viſcera intra peritonaeum (nec vulgatiſſima ſunt negligenda) coerceat, muneris ratione a reliquis ſeparanda; alia extra illud; unumquodque ſuo loco, in ſingulari cavo, ut genitalia in pelvi, urinae inſervientia in hac eadem atque in celluloſo altiori loco ſita. Duas diſtinctas indicare & monſtrare ſoleo pleuras: poſſunt enim levi opera, certe in junioribus ubi nexus cum tendinoſa diaphragmatis atque pericardii parte laxior adhuc eſt, ſejungi ab adſitis partibus, uti & in hoc quoque tertio cum peritonaeo commoda ſit comparatio. Utraque pleurarum ſuo proſpicit pectoris quaſi hemiſphaerio, & tenuis hinc inde praeter nexus alios celluloſae ope concurrit cum compare ſua alterius lateris: unaquaeque, ſi figura quoque exprimenda ſit, globum quaſi refert, a media confluente parte compreſſum, ſurſum obtuſe confluentem, deorſum planiorem & ampliorem, anguſtis circumcirca limitibus compreſſum, & centrali parte ſua excavatum: verbo, laevem loborum pulmonis circumferentiam referentem. Nihil plane continetur ab unaquaque praeter pulmonem, nec ulli viſceri vaſive inveſtientem dat tunicam quam pulmoni; arcuatum coſtae primae ſpatium illa coercetur, coſtis ceterum interſtitiisque earum obtenta: uti & diaphragmati, pericardiique parti laterali; vaſa, nervos, viſcera quoque, vel tamen partes viſcerum pone ſe linquens & excludens penitus a cavitate ſua. Illis autem in partibus, ubi confluit pleurarum biga, ante, pene, & ſupra pericardium, celluloſae tuni-

cae miniſterio connectuntur inter ſe, laxius ordinario in junioribus, in adultis in unam quaſi tunicam confluentes, mediaſtinum efficiunt, quod obliquam cordis inclinationem ſequitur, & cujus ope omnis praecluſa eſt cavitatum duarum magnarum thoracis connexio: ne laeſa, ſanguine, aqua aut pure infarcta una, altera quoque eodem inficiatur vitio. In hoc denique non recedit a peritonaei natura, quando poroſa quoque dicitur, tenui nempe rore indeſinenter irrigans parietes, ad procurandum commode blanda illinitione ſua liberum pulmonum motum, impediendamque ex attritu indeſinente noxiam: quamdiu nempe in viſcidum non abit exhalatio illa, nec in purulentum: hoc enim facto, connecti mox filamentorum primum ope animadvertimus cum pleura pulmones, & in functione ſua aliquantum turbari. Inviſibilis alias ros ille digitis adeo tractari poteſt, quando nempe ſumma hieme, conglatiatas laminas eximere licet, pleuram inter atque pulmonem ſitas, quas natare vidi, aquae imerſas: de quibus forte alio loco dicendi erit occaſio.

Mediaſtinum anticum, quod a medio ſterno deſcendendo unicam referre videtur laminam transparentem, quae tamen ipſa quoque facile in duas ſuas flatu ſejungi pleuras poteſt, celluloſo habitu ſuo ſat amplum in altiori pectore facit loculamentum, thymo unice dicatum. Eſt tamen viſcus hocce ipſo cavulo pectorali paulo amplius, &, in junioribus certe, cum aetate enim evaneſcit, *) ultra thoracem adſcendit, in-

fimae

*) Penitus jam emaciatum reperi in cadaverculis trium annorum; tardius quoque exſuccum in aliis.

ſimae glandulae thyroidi in collo annexum binis tenuibus lobulis ſuis altioribus: maxima autem pars corporis ejus, levi manu vel cultelli ope in duo facile ſejungendi, lobique inferiores, qui ſuperioribus longe ſunt ampliores, pericardio impoſiti, loculamento illo pectoris tertio continentur. Dicendum inſuper heic eſt, animadvertiſſe me lobulum praeter conſuetudinem alium, qui binis cornubus ſuperioribus erat interpoſitus, ſiniſtro tamen leviter annexus. Diſtinctum a reliquis vere fuiſſe lobulum, iſthmi inſtar ſe habentem, inde maxime conſtabat, quod pro eorum more flatu expandi ſine communicatione cum reliquis ulla potuerat, lacteusque humor exprimi.

Quartum pectoris cavum, mediaſtino poſtico limitatum, priori longius, omnem per pectoris longitudinem excurrit, cum contra prius ad ſextam, rarius ſeptimam coſtam, ubi in cardilaginem mox abit, ſubſiſtat; celluloſum aeque, ac dictum eſt de priori, pinguedine haud raro emollitum, & viam ſervans rectiorem; facilem ac tutum oeſophago tranſitum concedit, aſperae arteriae locum dat, aortae, venae cavae ſuperiori, azygo venae, ductuique thoracico; glandulae quoque bronchiales in eo continentur, lymphatica vaſa, ramulique ſanguiferorum vaſorum plures, bronchiales inprimis atque oeſophagi. Vaſa magna, quae cordi ſunt continua, nervique thoracem penetrantes, exceptis diaphragmaticis nervis, hi enim pericardii latus utrumque legunt, intra thoracem ſita, ſepimenti inſtar conſiderari poſſunt, cujus opera utrumque mediaſtinorum

cavum propius terminatur, quorum anterius ſummo pectoris oſſe limitatum eſt, poſterius vertebrarum corporibus; utrumque ope arcuatae pericardii partis.

De pleura notandum inſuper: quod haud raro ultra primae coſtae marginem anteriorem adſcendere & ſaccum ibi formare ſoleat, ſubclaviae venae exteriori parte & ipſa primae coſtae curvatura interceptum, a quo obtuſe acuminata ſumma pulmonis pars recipitur.

Quintum haec inſequitur thoracis loculamentum, a pleuris denique excluſum craſſa ſua membrana, pericardio nempe unice circumſcriptum, cor continens, rore quoque, uti de duobus cavitatibus magnis dictum eſt, irrigatum; amplum, ad liberum cordi tutumque motum procurandum: Ex orientibus magnis vaſis, vix digitum latum a baſi cordis remotis progredi videtur principio, reliqua parte vix paulum tenuiori. Ne autem fluctuando turbarentur reliquarum cavitatum pectoris contenta, nexu denique infima parte ſua firmatur, ſiniſtroſum paulum inclinans, cum centrali parte diaphragmatis tendinoſa. Et ne inſuper praepediantur functiones vaſorum magnorum, cum ortum dent pericardio, falces provida natura vaſis, e corde exeuntibus interpoſuit, verſus baſin cordis directas, & totidem puncta fixa pericardio efficientes, inter quae commode coarctari, expandique vaſa poſſint, & meatus ſanguini concedi inde & ſervari liberrimus.

Praecipuae falcium earum conſtanter adſunt: craſſa inprimis illa, cavam venam & aortam interſepiens. Altera dein, aortae & pulmonali arteriae intercedens. De hac tamen

tamen dicendum, eam in recens natis canali arterioſo propiorem eſſe, & hunc, ut truncum pulmonalis arteriae praecipuum, ſejungere ab aorta videri. Tertiam natura alteri arteriae pulmonalis lateri adpoſuit, venam ibi pulmonalem ab arteria disjungentem. Haud tamen infrequenter illa evidens quoque eſt, arteriae pulmonali ſiniſtrae atque venae ejusdem lateris intercedens; & pone ſinum pulmonalem alia, utramque venam diſſepiens. Nec raro minores inſuper animadvertere mihi licuit duas: utramque magnae auriculae cordis dicatam: quarum una ad jmam partem ejusdem abit; altera ad ſummam.

Rore hanc quoque cavitatem indigere ſuo & illinitione, cordis motui dicatam, in aperto eſt: valere autem heic quoque ſententiam, non tamen ita conſtanter, ut non ſaepius verum liquidum reperiatur in hacce cavitate, de ventriculis cerebri mox propoſitam, arbitror; ſint quamvis & hac de re opiniones aliae. Ubicunque de lubricandis modo partibus, indeſinenti, vel tamen vix remittenti motu munere ſuo defungentibus ſermo eſt, quales ſunt abdominalia viſcera, peritonaeo incluſa, pulmones pleurae, udae ibidem particulae illae, quamdiu nempe optime procedunt omnia, vix eſſe ſolent conſpicuae, certe in aquam non confluentes, praeter quam quod gelida hieme tenuiſſimam obſervari licet, dequo ſupra monui: ita quoque eandem ſervari in pericardii natura & functione rationem, credibile, certe probabile eſſet, etiamſi experientia edocti ea de re non eſſemus. At conſtat inſuper, viſciditate vel ſubrubente

bente colore peregrinum & morboſum quiddam, ab ulteriori corruptione vix gradu diverſum prodi, quando evidens valde humor adeſt, & fluctuare quaſi cor in aqua pericardii videmus.

Singularem his addam aquae illius obſervationem, quam in cadaverculo feci ſeptem menſium: Nempe turgebat valde pericardium, aqua, lympha & muco infarctum, & propius inſpecta aquae illius miſcela, mucoſam adeo fluctuare vidi in ea membranam, quae dimoveri a reliquo fluido facile potuit, eximi, & ſeorſum tractari. Magna autem erat humorum tantuli cadaverculi diſcraſia: nam & cavum thoracis ſiniſtrum, univerſusque fere pulmo in eo contentus ichore plena fuerunt. Integer autem remanſit pulmo dexter, bene conſtitus: nec quidquam ſeri aut lymphae continebatur in cavitate dextra.

Rarum cum ſit, pleurae rorem ſub aquae ſpecie detegere, cava pectoris magna occupantem, addidiſſe heic non nocebit obſervatam veram, in puellula novem menſium hydropem pectoris, ex atrophia, qua halitum amiſerat, contractam. In utroque nempe cavo pectoris veram limpidam reperi aquam, aliquot cochlearia excedentem, qua pulmones quaſi compreſſi & juſto contractiores flaccidioresque facti erant.

Rariores cum ſint veri polypi cordis, ac quidem putatum adhuc fuit a proſectoribus, recepti a veteribus, plus nimium polypos accuſantibus, quando de mortis cauſa indicanda ageretur, vel ex ſectionum autopſia monſtranda contenderetur, veri & ſingularis polypi

lypi exemplum heic proponam. Aliquoties grumoſum & oblongam in carnem quaſi concretum reperi circa cor & vaſa ejus magna ſanguinem in cadaveribus, cito ſatis cultro non ſubjectis, vel viſcido ex ſanguine diu jam ante obitum laborantibus: de quo ſatis teſtari ſolebant partium connexiones, viſcidarum aquarum congeſtiones & infarctus adeo viſcerum. Interdum etiam & balſamicus adeo ſanguis, optimus, mora congelari in polypoſam quaſi naturam poteſt poſt mortem demum: quod ex eo intelligitur, ſi radices non habent, ſed levi manu extrahi poſſunt. Et tales ſaepius occurrere, proſectores non facile negabunt. Polypus autem noſter in auricula cordis dextra haerebat, in ipſo fere angulo auriculari circa principium valvulae mitralis, nempe cingulo cordis tendinoſo ac valvuloſo firmis radicibus annexus; ovum gallinaceum magnitudine aequans; non autem carneus erat, nec ruber, quam ſpeciem referre veri polypi alii ſolent, ſed ſteatomatis naturae accedens, durioris inſtar gelatinae, ac ſi ex pinguedinoſa ac lardoſa ſubſtantia conflatus eſſet, pallidiſſime luteus, membrana ſua, tenui eadem cinctus, & inde quaſi cyſticus factus tumor. Hunc animadverti in femina XL. aliquot annorum, tabe conſumta.

IN ABDOMINE.

De diaphragmate primum heic monendum habeo: in cadavere puellae X. circiter menſium inventum non ſimplex foramen, venae cavae transmittendae, tendinoſis fibris circumcirca munitum, ſed ſingularem plane habitum offerens. Fibris enim vere tendinoſis, quae

irre-

irregularium, circulo ſeu foramini illo roborando factorum ſoboles alias ſunt, ſepimentum aliquod efficiebatur: cujus ope, quod ſimplex ordinarie eſt foramen, ſejungeretur in duo foramina, eaque non penitus verticaliter, ſi dorſo incumbens conſideraretur cadaver, nec horizontaliter diviſa, ſed aliquantum a ſiniſtro latere oblique dextrorſum deorſumque directis tendinibus. Foramine anteriori, quod ſimul ſiniſterius eſt ac majus, venae protarum truncus, e ramis ſuis hepaticis mox productus recipiebatur: foramen autem alterum, vis dexterius, minus, & aliquo modo poſterius, cavam venam transmittebat: uti demum mox ſupra tendinoſum ſepimentum illud ad ipſam vel magis in ipſa auriculae porta in unam bini dicti trunci confluerent venam cavam. Similem in modum, quod facile eſt ad concipiendum, diverſis & propriis ſuis foraminibus ſubſtantiam hepatis perfoderunt uterque venarum binarum truncus: heic magis paulo diſſitis quam in diaphragmate, ſit quamvis intercedens ſpatium fere nullum. A nemine cum adhuc obſervatum equidem legerim duplex noſtrum cavae foramen, texturae comparatio cum aliis locum non habet; neque cum ordinaria tendinoſarum fibrarum, quibus foramen cavae venae muniri ſolet, conſtitutione: hoc tamen reticere de faſciculis tendinoſis, foramina, maxime autem illud cavam recipiens munientibus nolo: conſtantem in omnibus non ſervare illos directionem, neque ita praeciſe, neque tam multiplicem in modum onuſtum eſſe archetypum, in uno eademque cadavere, ac arbitrari videntur alii. Modo enim hos amare naturam vidi faſciculos, modo alios, ſaepius diverſos,

quem-

quemadmodum reliquam quoque diaphragmatis texturam tendinoſam obſervare licet implicitam ac variabilem.

Et ne quidem in muſculoſo habitu ac directione fibrarum ſervare naturam eandem plane regulam videmus. Itaque & de hiſce aberrationibus non nihil proferre heic, argumenti ſeu obſervationis affinitate jubeor. Conſtanter quidem carneo firmatur faſciculo foramen oeſophageum, utrinque uno, varium autem haud raro in modum deſinere illos vidimus: ita in puella XV. menſium dexter horum faſciculorum, decuſſando alterum infra orificium, ante comparem hunc ſuum alterius lateris incedebat, & tenuis idem, deorſum primo oblique, ſiniſtrorſum dein vergens tendinoſus ibi factus erat, poſtquam aortae hiatum ſuperaverat; & talis ante muſculoſi cruris diaphragmatis ſiniſtri partem infimam, quae mox in tendinem ſuum abit, tendinoſus pergebat, qui alias ibi terminari & communi tendini cruris ſiniſtri immiſceri ſolet. Mox deinde ante muſculum pſoam carneis augeri a diaphragmatis ſiniſtri fibris infimis intimisque (ſi immittere illi eas nolumus) inſuper animadverti, qui tandem tenui expanſione ſua tendinoſa ſummam pſoae partem adibat, in eaque evaneſcebat intra arcum diaphragmatis tendinoſum ſiniſtrum. In utroque autem latere confuſas vidi infimas fibras diaphragmatis carneas cum carne muſculi quadrati lumborum: uti & tendinoſus limbus ille, quo infimi ac intimi diaphragmatis limites obducuntur, diſtinctus ſatis non eſſet. Neque tamen ita diſtincte limbus iſte in duos ſejunctus erat arcus, altiori uno atque interiori, exteriori altero & inferiori, quales tradere nuperrime

& Icone exprimere vidi Cel. *Roedererum*; *) neque tendines crurum (quae appendicum quoque nomine ac capitum nota ſunt) aeque longos exhibuit idem cadaverculum: cum ille cruris dextri ad inferiorem usque deſcenderet tertiae vertebrae lumbalium partem cartilaginoſam, tendo autem ſiniſtri cruris brevior eſſet & exilior, vertebram ſecundam modo attingens. Ceterum uterque tendo ante inſertionem craſſiusculus erat ac rotundus ad inſertionem ſeu ortum potius demum expanſus & latior ac tenuior factus.

Ultra quidem progrediendum eſſet: ante tamen, quam deſerere ſeptum transverſum poſſim, de arteriolis, quae cruribus ejus proſpiciunt, monendum habeo: proprium adeſſe aliquando ſurculum, ex ipſa aorta prodeuntem. Duo etiam vidi, unoquoque cruri ſui lateris proſpicientes. A phrenicis non omnes irrorari crurum partes appendicales, notum aliunde eſt, ſed a capſularibus ſaepius ſurculos illuc dimitti. Has autem arteriolas aorticas diſtinctiſſimas a reliquis, exiliſſimas haud raro quidem & tectas aortae trunco, & ideo forte a nemine, quod ſciam, animadverſas, vidi. Notabiles autem ideo ſunt aeſtimandae, quia ordinario adſunt, & haud infrequenter, maxime quando unica, quae tamen ipſa tum in duas mox findi phrenicarum in morem ſolet, non cruribus modo diaphragmatis, ſed proxime adſito ganglio ſemilunali unice dicatas. Aliquando etiam

*) In Programmate, animadverſiones de arcubus tendineis muſculorum originibus ſiſtente, Diſputationi *Steinianae* de ſignorum graviditatis aeſtimatione ſubjuncto, p. IX. & X.

etiam hos trunculos ganglio proſpicere, ſimulque ſurculos impertiri vidi plexui meſenterico ſuperiori. Paralleli ortus ſunt cum arteriis renalibus, ſitu autem obſcuriores. Ne autem confundantur cum trunculo alio, quem tamen rarius animadverti, diſtincto illo, anterius ex aorta & pene lateraliter exeunte, monendum eſt: hunc enim cavae ſe tunicae immittere vidi, vicinisque partibus membranoſis, in cadaverculo XIIX. menſium.

Eundem in modum prope arteriae meſentericae inferioris ortum dare aortam trunculos exiliſſimos, uti facile eſt ex functione eorum judicare, nervoſo plexui meſenterico inferiori proprios, vicinam tunicam celluloſam ſimul irrigantes. Tenuiſſimae ſunt omnes, uretericis arteriolis ſimillimae.

Variare quam ſaepiſſime & multiplicem in modum vaſa renalia, capſularia, atque ſpermatica, notiſſimum eſt iis etiam proſectoribus, qui vix ſolent animum ludenti naturae advertere. Aliorum obſervationibus unicam heic addere, ſpermaticae ateriae ſingularem animus eſt: quae novi ſpeciminis inſuper loco eſſe poteſt, ordinem non ſervari a natura ita praeciſum in orientibus ac dirigentibus vaſis, ſed multis modis ſcopum attingere poſſe illam ſuum, contra quam putant quidam phyſiologorum, qui ſyſtematibus nimium indulgent, in iisque placere ſibi videntur. Hoc in genere ipſius magni *Boerhaavii* ſententia eſt, quando conſtantiſſima lege naturae ſub renalibus ſpermaticas oriri aſſeverat arterias: *) innuens inſuper, rem magni forte

 momenti

*) Inſtitution. medicar, §. 641. & in eum praelect, academ,

momenti latere in conſtituto illo mechaniſmo poſſe, ac ſi diverſae eſſet indolis ſanguis, inferius paulum vel altius ex amplo aortae rivo dimiſſus. Mihi certe in puero X. dierum, praeter arteriolas alias, hoc inſuper ſingulare offerebatur: quod arteria phrenica dextra, vix paulo altior dimitteretur ex aorta ipſis emulgentibus, mox infra caeliacam, infraque meſentericam ſuperiorem, (ſiniſtra de more ex aorta prodibat, caſpulae ſimul proſpiciens) in duos prope ortum ramos fiſſa. Minor horum caſpulam atrabilariam ex parte adibat, indeque trans renem, in quo ſulcum cum ſocia vena relinquebat, deorſum ferebatur, ad inguen atque teſticulum ſui lateris delatus, veramque arteriam ſpermaticam efficiens. Cum alter ramus, ſeu trunculus, ſurſum mox ad viſcus ſuum, diaphragma properaret, totus illi inſumtus, praeter exiles ſurculos, in via capſulae conceſſos.

Non autem ſanguifera modo vaſa, renum multiplices admittere variationes & veros naturae luſus, conſtat, ſed & de pelvi renali, ureterumque habitu plures exſtant obſervationes. De utroque horum aliquid dixiſſe non nocebit, aliaque ſubjungi huc pertinentia. Amplam, nempe, longam nimis, ſimplicem tamen exhibuit mihi puella recens nata pelvim renalem, exitu e rene dextro duplici inſtructam: unus e medio rene exibat ureter, alter ex infimo, ſuam tamen directionem ſervabant uterque, & diſtincti bini incedebant, usque ante immiſſionem in veſicam, ubi demum in unum confluebant communem urinae ductum.

Dupli-

Duplicem dein femina XXXII. annorum & pelvim habuit, & ureterem in rene ſiniſtro duplicem: alter horum e ſummo fere rene exibat, alter ex infimo, prominente ad ureterum ortum pelvium utraque. Iſthmus nempe aderat renalis, *) cujus ope in duas pelves ren erat ſejunctus, craſſulus, eminens & utrique pelvi intercedens. Ceterum, uti dictum eſt de prioribus ureteribus, ita & hi quoque diſtincti & ſejuncti incedentes, vix demum ante veſicam urinariam in unum confluebant.

Sed vitia quoque alere has partes prae viſceribus aliis ſua, in junioribus etiam cadaverculis obſervabilia, ſedulae produnt inſpectiones. Illa, quae habitus viſceris & vaſorum admittere ſcimus diſcrimina animadverti promiſcue ſolent in utroque latere. Morbis contra vexari renem ſiniſtrum longe ſaepius prae dextro, exemplis indicatur haud raris. Et ſuum huc conferre renalium vaſorum ſitum atque directionem, extra dubitationem poſitum videtur: ſiquidem longe ſaepius premi venam emulgentem ſiniſtram, ſicque turbari ſanguinis reditum, renemque eundem pluribus vitiis contrahendis eſſe obnoxium, facile inde intelligatur. Ita in puero ſex hebdomadum viſcida materie infarctam reperi pelvim renis ſiniſtri, in qua tamen medium inter turbulentum mucum verum ſabulum facile erat diſtinguere.

In

*) Non qualem delineavi in theatro anat. Göttingenſi (volupe mihi ſemper erit eam appellare meae qualiſcunque eruditionis anatomicae officinam.) cujus miniſterio in unum confluebant renum uterque. Icone expreſſum vide in Ill. *Halleri* foetus bicipitis deſcriptione fig. IX.

In puella quindecim hebdomadum ureter renis ſiniſtri praeter morem diſtentus erat, & urina plenus; & ipſa quoque pelvis renalis juſto amplior. Ultra inquirens in cauſam, infimum ureterem muco turgidum vidi, cujus tenacitate ureter a penetrandis veſicae tunicis praecluderetur, adeo ut tota exoneratio renis ſui interciperetur.

His ſubjungenda quae ſingularia, huc quidem ſpectantia, morboſa eadem obtulit cadaver feminae triginta annorum. Ren dexter magnus valdopere erat, ſiniſter vero pinguedine, qua multum ſcatebat abdomen univerſum, obtectus, exiliſſimus, vix carneus, flaccidus, craſſa intus pelvi cinctus. Calculi in hac continebantur exiles, (quos ſervo) aurei coloris, plus duodecim. Maximus horum, oblongus idem, nucis avellanae magnitudinem ferè aequans, ad medium jam deſcendit ureterem, ubi ad vaſa in margine pelvis oſſeae pervenerit iliaca. Ad hunc usque locum diſtentus valde erat ureter e rene egrediens, reliquo autem decurſu ſuo nihil praeternaturale habuit. Sed invitati ſimilitudine vitii calculos quoque huc vocabimus, quos bilis loco felleam veſiculam occupaſſe in eodem cadavere vidimus, numero undecim, nucis itidem avellanae magnitudine, & his minores. Coloris hi erant ex nigro virideſcentis, leves valde, fundum tamen petentes aquae mox immiſſi: quum primum vero ſicci paulum redditi fuerint, aquae innatabant, ſeu magis ſupernatabant; facile inflammabiles, flammam candelae admoti concipientes.

Juvat & hoc adjicere: ne nimium irritentur ureteres a vitiis adhuc dictis, proprio his proſpicere vaſorum

ſorum apparatu natura viſa eſt, ampliori adeo, quam ſimplex functio ac nutritio eorum exigeret. Lubricatione enim continua indigent, ne ab acrimonia urinae, aut viſciditate adeo, nec a calculis ſubinde irritentur nimium canales membranoſi, diſtenſionis capaces, diametrum tamen per omnem decurſum non aequalem ſervantes, ſed amplioribus hinc inde intervallis gaudentes. Plurimis ideo arteriolis, quas vel aortae ipſius vel iliacae ſoboles eſſe vidi, vel ab hypogaſtrica, vel a ſpermatica dimiſſas, *) irrigantur ureteres, & venulis quoque: quas modo emulgentis rivulos eſſe animadverti, modo ſpermaticae. Non vero eodem numero ſurculorum in unoquoque cadavere, adſint quamvis conſtantiſſime aliquot horum, perreptari ureteres obſervatur: in aliis cum ſint pauciores trunculi, in aliis plures. At vero hoc notatu dignum in hoc mechaniſmo mihi quidem videtur: quod eodem ex vaſculorum aparatu veros hinc inde plexus, duos aut plures in decurſu ſinguli ureteris a rene ad veſicam usque productos animadverti, haud diſſimiles glanduloſis iis, quoad judicare ex aſpectu licet, quibus gaudere ſolet inteſtinum Ileon, iisque diſtingui a reliquis inteſtinis; nec

*) Spermaticae ſoboles & Iliacae vidit quoque *Winslov.* expoſit. ánatom. Tr. des art. §. 221. & 229. Ex aorta prodeuntem obſervaſſe ſe ait *Baglivius* Diſſ. VIII. oper. p. 615. Ab emulgenti ſurculos (quos poros dicit) ad ureterem ſecedere obſcure innuit, & ſemel modo anno 1532. obſervatos laudat *Nic. Maſſa* lib. Introductor. p. 32 b. Fuſe autem & optime de arteriis uretericis egit & figuris rem illuſtravit Ill. *Hallerus* icon. anat. faſc. VIII. p. 39. faſc. VI. p. 60. & 61. & in commentar. in *Boerhav.* Vol. III. p. 31. & 229.

nec forte a miniſterio lubricandarum urinae (quod iliacae faecibus praeſtant) viarum recedentes.

Haec lectoribus, ſi qui forte erunt, ſufficere poſſunt: quid auditoribus praeſtandum ſumſerim D. b. I. per inſtans ſemeſtre aeſtivum indicere magis urget.

Cautam manuductionem ad chirurgiam practicam, in quantum illam tractare in cathedra licet, publice tradam in Auditorio Carolino, praeeunte *Gohlii* compendio; &, ſi quid ſupererit temporis, oſſium ſtructurae demonſtrandae dicabo, amplo ſatis praeparatorum omnium aetatum apparatu, ex hoc eodem loco nato adjutus, quo, lubens inſerviens auditoribus, ac munere meo defungens, exornavi & auxi publicam arcam noſtram anatomicam. Privatim phyſiologiam ex me audiendi cupidis, clinicam medicinam, obſtetriciam artem, aliamve ſalutaris artis partem non deero: ſed tempus lubens dabo, quantum aegrotorum curandorum officium permittet. Per hiemem deinde, ſi Deus dederit, ad conſuetos redibo labores anatomicos: ubi & praeparationibus adeſſe non licebit modo, in quibus omnis verſatur dexteritatis anatomicae cardo, auditoribus meis, ſed officioſe & humaniter ad eam rem invitatos volo. In ampla cadaverum ſilva ſolicitus inprimis ero de ſitu partium monſtrando, viſcerum praecipue; & abſolvendis uno tenore, & continuo quaſi ductu, niſi tempeſtas aut cadaverum natura aliter juſſerit, curſibus myologico, angeiologico, & reliquis, augere doctrina, inſtruere arte, qui ſerio proficere volent, ſtudebo.

Dab. Caſſellis a. d. 3. Maji 1760.

* * * * * * * * *